

באהה של תורה

עלון תורני לפרשת השבוע מאת הרב ראובן גולן מה"ס רינונה של תורה

ז"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכולוי יום לאברכים מצוינים

תוכחת המערבית:
מודיעין עילית
מספרה יוקף 3/10
טל'- 08-9744220
דו"ל לשיטת תפוצה:
rg5740@gmail.com

©

גליון 184 אלול ה' תשע"ז

העלון מוקדש לע"ג מרת רחל בת אסתר ע"ח ע"י נכדה ר' אלון חלפון הי"ז

פרשת נצבים

דוד המלך ביקש שייה חלקו לעולם הבא עם אידישע מאמע!

"טפכם נשייכם" (כט, ז)

לכארה היה ראוי לומר "טפכם ונשייכם" בתוספת ו' החיבור. ותריר הגאון רבינו שמשון רפאל הירש, שפסוקים אלו עוסקים בברית הרברית בין ה' לישראל, ובתחתיותם של ישראל לקבל עליהם ועל זרעם לשומר ולעשות ולקיים את כל דברי התורה. ובתחתיות זו נכללו גם הטע שהם ממשיכי הדרך בדורות הבאים. אולם אין ה' יכול לסתור על התיחסות הילדיים ללא התיחסות אימוחיתם, שכן עתידם להינר והמוסרי של הבנים תלוי בחמתסורתה המוחלטת של האם להינר הבנים בדרך ישראל סבא. ועל כן לא נאמר "טפכם ונשייכם", כי הטע והנשים הם דבר וענין אחד, ומסירוטן של האימהות היא העובה להצלחת הבנים בתורה ויראת שמיים.

וכן אמרו בסכתת נדה (ע, ב) "מה יעשה אדם וייה לו בנים ובריהם? ישאasha ההונגת לו, ויבקש רחמים ממי שהבנים שלו". ובגדיר "אשה ההונגת לו" פירש המאירי "יהא אדם משתדל להיות לו בנים הגונים, ואף על פי שצעריך לבקש רחמים על עצמו שיזכה לך, מכל מקום יהא אף הוא משתדל בך, ועיקר השתדלותו לישאasha ההונגת לו, שתאה יודעת ובקאה בגידול הבנים לתורה ולמידות נועלות".

ב. והגאון רבינו שמואל הלוי ואוזן צ"ל (קובץ מי ירפא לך עמ' ז) עורר על גודל מעלהה וערקה הרב של אם בישראל המתמשרת כל כולה לגידול בניה לתורה ויראת שמיים. שכן מצינו שכאר בא דוד המלך להעלות את ארון הקודש לעיר דוד היה שמח ורודק בכל עח לפני ארון הקודש, ומיכל בת שאלול השקיפה מהחלון וראתה כיצד הוא רודק ובהו לו בלבها, ויסירה אותו בלשונה החריף אמרה לו (שמואל ב, ו-כ) "מה נכבד הימים מלך ישראל אשר נגלה הום לעני אמהות עבריו כהgelות נгалות אחד הריקים". ודוד המלך השיב לה "ונקלותי עוד מזאת והיית שפל בעניini", שדרבה ברצונו להשפיל עצמי עוד ועוד לדבוד השית".

והו שפיך אמר לה דברנו ר' יוסע, "ועם האימהות אשר אמרה, עטם אכברדה" ודרשו חז"ל (במדביר ד, כ) שאמր לה "אותן בנות ישראל שאצחות וקראת אותן אצחות אין אימהות אלא אימהות, ולוואו יהא לי חלק עמהם לעתיד לבוא". כלומר שאת מכנה את נשות ישראל "שפחה" על שעסוקות במלאכות הבית ובגידול הבנים, ואומרת שאני משפיל את כבוד המלכות בך שרוודך אני לפניהן, הרי שטועה את טעות חמורה בדבריך, כי נשות ישראל אין שפהות אלא "אימהות", אידישע מאמע, כי בזוכות התמסורתן לחינוך הבנים ממשיכה שרשותה התורה לדורי דורות.

ודוד המלך עם כל גודלו וקדושתו מבקש שהלוואי שיתכבד ויזכה שייה חלקו לעולם הבא עם אותה אמא יהודיה שאין לשער ואין לתאר את גודל מעלהה העצומה ועד כמה מחשיבים אותה ואת מעשיה בשמיים.

ובמדרשו שם אמרו שמייכל גענשה שלא היו לה בנים עד יומ מותה, לא בגין

שוללה בריקוד לכבוד התורה אלא מחמת שוללה בשנות ישראלן].

מה שעשו הצרפתים לאדם...

"אתם נצבים הימים כולם לפני ה' אלהיכם" (כט, ט)

פירש"י בשם מדרש אגדה "למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות? לפי ששמעו ישראל מהה חסר שתים, הוריקו פניהם ואמרו מי יכול לעמוד באלו, התחל משעה לפיסים אתם נצבים הימים, כיוון זהה שהוא קיים והוא מאupil ומאריך, כך האיר לכם וכבר עתיד להאריך לכם, והקללות והיטורין מקיימים אתכם ומציבין אתכם לפני". ויש לדחק מהו הדגש "ומציבין אתכם לפני".

וביאר בספר פנינים יקרים (החדש) להגאון רבינו שמעון בצלאל נימאן על פי דברי הגම' במסכת יומא (עו, א) "שאלתו תלמידיו את רבינו שמעון בן יוחאי, מפני מה לא ירד להם לישראל מפעם אחת בשנה? אמר להם למה הדבר דומה, מלך בשור ודם שיש לו בן אחד. פסק ל' מזונתו פעם אחת בשנה, ולא היה מקבל פניו אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד ופסק מזונתו בכל יום, והיה מקבל פניו אביו כל יום. אף ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר שמא לא ירד מן למחור ונמצאו

כולן מתים ברעב, נמצאו כולם מכובדים אתם לבם לאיביהן بشמיים". ובדרכו זו יתבאר מה שאמור הקב"ה (הושע יד, ו) "אהיה בטל לישראל", כי המתר יורד הרבה הרבה בפעם אחת עבורו וממון מרובה, אך הטל יורד בכל יום מעט, וכך הקב"ה נהג עם ישראל בטל בבחינת "טל", שלא נתן להם פרנסה בפעם אחת למן רב אלא בכל יום דבר יום בוימו כדי שיבנוו לבם לאביהם שבשמיים. והויסיף הנביא לומר "ויהי בזות הדור", שעל ידי שמו נזונתויהן באין להם מעת מעת במרירות בזות כיוונה שאמרה "יהיו מזונותי מරורים בזות בידך", על ידי זה "הודו", שכשר זוכים ומשיגים פרנסה מודים ומשבחים להשית".

וכנגד זה נאמר (ותהילים ב, ז) "אסטרה אל חוק ה' אמר אלילי בני אהנו היום ילידתיך, שאל ממננו ואתנד". כי "חוק" הוא לשון מזונות ופרנסה [כמו שנאמר (משל ל, ח) "הטריפני לחם חקי" (ע"פ ביצה ט, א)], ועל כך אמר דוד המלך שכש"אסטרה אל חוק", בולם שכבשאני מסטר בענייני הפרנסה ושואל מודיעין אין הקב"ה נותן מזונות בפעם אחת לכל השנה. על כך השיב לי ה' שזהו גבלל ש"בני אתה" והני רוצה לראותך בכל יום, שתשבעך ותיכזב לך פרנסה רק להיום ולא לאחר הריר שבק"ילידתיך", שמנפי שאני נותן לך פרנסה רק להיום ולא לאחר הריר שבק"ילידתיך" ואתה שליל, כי מחתמת כן "שאל ממנני ואתנה", אתה שואל ומקש מני פרנסה ואני נתנה לך.

זהו "אתם נצבים הימים כולם לפני ה' אלהיכם", שעיל ידי שאותם נצבים בכל יום לבקש מזון מהשי"ת ממילא ניצבים אתם לפני ומשעבדים לבכם אליו.

ועל כן דרשו "כיוון זהה שהוואה קיים והוא מאupil ומאריך, כך האיר לכם אחת עתיד להאריך לכם", אבל איןו מאיר לכם הכל בפעם אחת ובבת אחת אלא מעט. ועל ידי כן נמצוא ש"היסטרין מקיימים מזומנים לכם למן ומצייבין אתכם לפני", בולם שיטרין אלו שאין מזומנים לכם למן רב אלא צעריכם אתם לדיאוג ולבקש מזון בכל יום, מזון כבכל הימים, מעציבים וממעמידים אתכם לפני ה', ובזוכותם משיגים אתם אמונה ובטחון בה' ויראת שמיים.

מול בת מלכה גמליאל ע"ה
קוידנוב פאנר בת מול ויעזון בנטגייב ע"ה
חנןיה בן בת ציון רבין ז"

שותנה מהין בת זרין סלמי ע"ה
אסטר בת עזרא ומרם כהן ע"ה
שרה בת דוד ע"ה ע"י קפלן

יע"ג ר' בנימין בן סלחא ז"ל ♦ סורה בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טואס ז"ל ♦ נזואה בת תאגה ע"ה
אהרון בן יהוא ז"ל ♦ רחל בת אללחח ע"ה
עביה בת סורה ע"ה

הганון מוילנא השיב למגיד מודובנא שאיןו מחפש לעשות "קונצ'ים"

"וַיַּתְבֹּרֶךְ בְּלֹבְבוֹ לְאָמֹר שִׁלְםָה לֵי כִּי בְשִׁרְיוֹת לְבִי אֶלְךָ לְמַעַן סְפָות
הַרוּה אֶת הַצְמָה" (כט, יח)

ופسر לאורך גלוותנו זו, אשר נתקיים בעמינו "וישליךם אל הארץ אחרת כיום הזה" במסך שנים על גבי שנים, שלא בגלות בבל שהיתה כה קצרה עד שכבר לאחר שבעים שנה שבו אל הארץ.

והנה זנב רומו לגלות, כמו שנאמר בתוכחה "הוא יהיה לראש ואתה תהייה לנוב" (עליל ב', מד). וזה ששאל מודע זנב הגמל קצ'ר, כי הגמל רומו לבבל, כמו שדרשו חז"ל (ויקרא, יג, ח) "את הגמל ובל, שנאמר בה בבל ההשודה אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת לנו", ו"זנב" בבל היה קצר ונמשך רק ע' שנים. ולעומת זאת "זנב" גלוות ישמעאל הנ בשל לשור נבלשון הפיט בפיוט יציר של ים שי דר"ה (שירת ביתה אשר מי) "תורה זה ישמעאל שנמשלו לשורדים]" אורך ממד ונמשך ונמשך, והישמעאים נבלשון קיצ'ם", כלומר שבבית ראשון העוננות היו גודלים וגולמים וידועים נתגלה קיצ'ם, עבדה זורה גiley עריות ושפיכות דמים, וכולם יודעים שאין הוראות כלל, עבדה זורה גiley עריות ועל עבריות אלו, וכן מידי נשענשו וגלו הבינו את גודל חטאם ועשו תשובה ועל כן חזרו בתוך זמן קצר לאוצר. אך בבית שני חטאו אבותינו, וגם אנו עתה, בעונות "קטנים" שאדם דש בעקביו ומורה הוראת היתר לעצמו לחטא בהן, ובפרט בדברים שבין אדם לחבירו, והרגל זה בהיתריהם אלו מכאה את גesh האדם ומהחיקו מעשית תשובה בחושבו שכן במעשה פטול ופוגם, וריהוק התשובה הזה הוא הא הגורם לאורך הגלות.

ולזה רמזו חז"ל במליצת לשונם, ש"זנב הגמל" כלומר אורך גלוות בבל היה קצר, מפני שאוכל קיצ'ם, והיינו שחטאנו אז בעוננות גודלים וידועים לכל שם בבחינת סבר של קיצ'ם הנראה לעין. אך "זנב השור" אורך כדי לגרש בו זובבים ויתושים, והוא רומו לגלות ישמעאל שבבה חוטאים אנו בעונות "קלים" וחוזרים עליהם שוחרר מה שוב וcosa קשה לנו להנתנק מהם כמו שקשה לגרש זובב ויתוש שוחרר ומיציק לאדם ללא הרה.

ב. ודברים אלו גורמים למהפץ של ממש בכל המתבונן בהם. כי אם היו שואלים אותנו, בודאי שהיתה דעתנו מסכמת שבביתה ראשונה הייתה צריכה גלוותם להימשך ולהתארך שהרי חטאו בדברים החמורים ביותר, ולעומת זאת גלוותנו צריכה להיוות קיצה שהרי חטאינו "קלים" ו"קטנים".

וחטאתם לבך הוא מפני שבאמת "כל תשובה תמצא סיליחה" [לשון רבינו יונה בשער תשובה], וגם על העבירה הגדולה ביוטר יש תשובה זנא פאלו על מה שנאמר בזוהר הקד' שאין תשובה אינו פשוט, וכי שהאריך בעל התניא בגין התשובה שהתשובה עללה בעמל התורה ועוד שועליה לטעמים החמורים ביותר], ולכן גם שחתא ופשע הרבה עשו תשובה ומתכבר לו. אך "קלות" העבריות הקטנות מסמאת את עיני האדם וגורמת לו להרגיש שמעשיו אינם כה גורעים, ומחייבת ברך נמנע מעשית תשובה וממשיך לעבור עליהם, וכנגד זה אף הגלות נשכת ומתחארכת.

ג. ודברים אלו תואמים אחת לאחת את יסוד התשובה המפורנס של הגאון רבינו ישראל סלנטר צצ'ל באgoroth התשובה (או ישראל אגרות ו' ח'), שיעיר התביעה בדין על האדם היא דока על הדברים הקלים שהיה יכול להתגבר ולהימנע מהם בקהלות. הגיר"ס מגיד זאת כ"כבודות" ו"קלות", ומאריך להזכיר ולברר שעל הדברים הכלבים והחמורים שקשה לאדם להימנע מהם יתרע מאשר יתרע על הדברים "קלים" שאם היה נוטן לבו היה יכול בנקל להתגבר ולהימנע מטעמים. ולדבריו בראש ובראשונה יש לאדם להעתיק בשיטת התשובה מעשיהם. וdockא על החטאים הקלים שרש בעקביו במסך השנה, כי הם המכבדים ומבריכים את בך החובה יותר מכל. ויש ראייה רבתה לדבריו מאורך גלוותנו אשר כפי שכותב הначלת יעקב נובע מלחמת העבריות הקלות.

פירש רבינו מאיר שמחה הכהן מדורינט בעל המשך חכמיה, שכונת הכתוב למי שתוון שליחות פרוש וקדוש וללמוד כל היום זו לא חכמה גדולה, כי בודאי שבאופן זה יהיה האדם שמר ולא יבוא לידי חטא וניסינו אינו גדול, ולכן אדרבה עליו לצאת ולהסתובב בשוקים וברחובות וללכט בשירותם לבו להביא עצמו לידי נסיבות ועל ידי שימושם בהם יוכיח את גודל דיבוקתו בהשיות ואת חזק צדתו ויראותו ובכך יתעלה עוד ועוד בעבודות ה'.

וזהו שנאמר "פָּנִים יְשִׁלְםָה לֵי", בຄומר שיטען שאת השלימות [טלות'] לאמור שלום יהיה לי, בלאו שיטען שאת השלימות [טלות'] האמיתית ישיג רק אם ילך בשירותם לב ויגרה ויגידל את מדורתה היציר וייה בבחינת "למען ספות הרוחה את העמאה". ועל כך אמר הכתוב לא' יאהה ה' טלווח לו', כי לא זו הדרך ולא זו העיר ואין רצון ה' בהתחכਮויות חשבונות ממיין זה שבסבופו של דבר מפלים את האדם בפח, אלא עליו להישמר ולא להביא עצמו לידי נסיכון וברוך רוק יזכה בטהולות בעבודות ה'.

וידוע המעשה בגאון מוילנא שביקש מהמגיד מודובנא שיזוכיה אותו, והמגיד אמר לו שאין זה "קונצ'" להסתגר כל היום בבית ולהתיגע כל היום בתורה ולהיות הגאון מודובנא, אלא אדרבה "יצא כבודו לשוקים ולחובות ושם יתגבר על היציר, ואוי בערך יכונה חסיד גאון וקדוש".

על פי המשועה, הגאון דחה את התוכחה והשיב למגיד תשובה נוראה שהיא יסוד מוסד בעבודות ה' - "איןני מחפש לעשות קונצ'ן!". כי אכן באננו לעולם לעשות את המוטל علينا בהידור ובדקדוק אבל לא באננו כדי להמציא מציאות ולחפש נסיבות אלא אדרבה לברוח מהם, ובחabolות לעשות מלכחה איך לעקוף את היציר.

ורואין להוסף שהאון רבי אהרון קויטל טען שמעשה זה אינו נכון כי דרכו מודובנא ידע שם בבית אפילו ומטוגר בהיות האדם לבדו יש מקום לצער הרע, מקום ברוח... ולכן גם בבית צעריך "קונצ'" כדי לצאת הגאון מודובנא].

רואה לעשות תשובה? צא ומדוד את זנב הגמל והשור...

"וישליךם אל ארץ אחרת ביום הזה" (כט, ז)

פירש הרמב"ן שפסק זה עוסק בגלות של כל ישראל ולא בגלות של חלק מהשבטים או שבט מסוים כפי שביארו חלק מן המפרשים. והנה במסכת שבת (ע, ב) אמרו חז"ל "מאי טמא זוטר גמלא מן דודו זנב הגמל קצ'ר?" משום דascal בכיין שאוכל קוץים ברاء לו זנב קצ'ר כדי שלא יטרט מהקוץים. מיyi טמא תורא אריכא גנובתיה נודע זנב מקום מרעה, ובקעי לכרבושי בקי נקין שדר באגם שהוא אחד טחומיים וחותומיים ויש להתבונן מהי משמעותם ומה רצוי חז"ל למלמדנו בכר.

ובספר נחלת יעקב להגן רבי יעקב לרובבוים [בבעל הניביות המשפט ועדו] פירש חז"ל דבריו זהה בדרכם בחידות נסתרות, ורצו לתת סיבה

שיעור חזק והש肯定 מהרב ראובן גולן בעמדות ובאתר קול הלשון, ובטל' 03-6171001 [תקש 1-1-48-1-1-1]. השיעור המרכזי
נמסר ביום ה' בשעה 16:45, ובשידור חי בקול הלשון. לקבלת העלון מדי שבוע שלח הוודה ל- rg5740@gmail.com

מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות ובולדי יום לאברכים מצוינים

בחסדי ה' עומדים אנו בפני הקמת בית מקדרש מעט Shiheihah מגדל-אור של תורה תפילה וחסד בעיר רחובות ת"ז.
אשר מי שיזכה ויתקיים בו הלסוק "ונתתי להם בתי ובחמותי יד ושם טוב". באים אנו בקריאת חיבת לאחינו
בית ישראל לבודא וליטול חלק בהקמת הבית, ברכישת: אולם בيت המדרש, חדר לימיודים, מטר בנין, לבנה ועוד.
ניתן להנציח את שם התורם על כל הבניין. לפרטים 054-2637798, 08-9452903

לע"ג אורה בת ברכה כפир ע"ה ◆ עדיק בן רחמה ז"ל ע"י אליהו ◆ ראוון בן ריבת גולד ז"ל ◆ שלמה בן יהיא ז"ל ע"י גלעד

בעלאל בן רחל ז"ל ע"י שמילוב
שרה פאעל אלין בת בלומה ע"ה
ידמיהו בן סעדיה קהא ז"ל

צין בן מרסל בן אבו ז"ל
עוזרא בן אדריך וברטה מזון ז"ל
בתיה בת לולח ע"ה ע"י עדוק

חיה בת שושנה מושלמי ע"ה
دب בן צפורה ז"ל ע"י אלול
עובדיה בן חסן ז"ל ע"י יהודה